

بررسی پارامترهای مؤثر بر مطلوبیت فضاهای عمومی شهر (مطالعه موردی: شهر بجنورد)

عزت الله مافی^۱، فهیمه معماریانی^{۲*}

۱- عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیروان.

۲- دانشجوی جغرافیا-برنامه ریزی شهری دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیروان. تلفن همراه: ۰۹۱۵۳۸۶۳۹۲۷ ایمیل: f_memariani@yahoo.com

چکیده

در پژوهش های مرتبط با طراحی فضاهای شهری علی الخصوص عرصه های عمومی سخن از کیفیت بسیار به کار رفته است. زمانی که یک فضای عمومی امکان حضور آسان در فضا را برای شهروندان چه از لحاظ دسترسی آسان و چه از لحاظ شرایط آسایش زیست محیطی فراهم می کند در حقیقت باعث ارتقای کیفیت محیط می شود که این موضوع باید به عنوان ابزاری در جهت موفقیت فضای شهری عمل کند. این در حالی است که به دلایل مختلف در دهه های قبل، این فضاها اهمیت کم تری در الگوهای شهرسازی معاصر داشته اند و این مسئله موجب خلق فضاهایی در شهرها شده است که نتوانسته اند حداقل کارایی مثبت را داشته باشند. پژوهش حاضر با استفاده از مطالعات اسنادی و کتابخانه ای، جستجو در جدیدترین و معتبرترین منابع و نیز با استفاده از تکنیک مشاهده و تکمیل Checklist های مربوطه؛ با هدف کمک به بهبود الگوهای طراحی، برنامه ریزی و مدیریت فضاهای عمومی به شناسایی مؤلفه ها و شاخص های مؤثر بر مطلوبیت این گونه فضاها می پردازد و با استفاده از روش امتیازدهی فضاهای مورد نظر را می سنجد تا شاید بتواند محیطی توأم با امنیت و آرامش را برای شهروندان به ارمغان آورد. به منظور شناخت دقیق تر این شاخص ها و در پی آن ارائه نتایج کارآمد تر سعی نموده ایم تا مطالعات خود را محدود به شهر بجنورد واقع در استان خراسان شمالی نماییم. نتایج حاصل از مطالعه نشان می دهد که آموزش مقولات طراحی شهری به مدیران و دست اندرکاران در برنامه ریزی و طراحی شهری، در کنار توجه به جنبه های عملکردی فضاهای شهری، می تواند به مطلوب تر کردن آن ها کمک شایانی نماید.

کلمات کلیدی: شاخص، مطلوبیت، فضای شهری، فضای عمومی، بجنورد.

۱-مقدمه

ایجاد فضاهای آرام و به دور از نابه سامانی اجتماعی و نیز افزایش کیفیت محیطی از طریق توجه به نیازهای اساسی زندگی شهری به عنوان مطلوبیت فضای شهری به حساب می آید. رفع نیاز به آرامش، استراحت، تفریح و... مسائلی تأثیر گذار بر طراحی این گونه فضاها محسوب می شود و توجه به این مسائل است که طراحی زیبا و مناسبی را منجر می شود. عدم توجه و بی تفاوتی به این مسائل در شهرهایمان چهره نامناسب و ناخوشایندی به شهر داده و باعث شده است تا فضای شهری نتواند در ایجاد هویت و شکل گیری پیوندهای اجتماعی موفق عمل نماید. به طور کلی می توان گفت آن چه در اکثر شهرهای کشورمان از آن به عنوان "فضای عمومی" یاد می شود همواره جزء عوامل